

ובדעת זקנים מביא על הפסוק "ויותר יעקב לבדו" אל תיקרי לבדו אלא 'לכדו'.

ולפי זה אפשר לומר שבכד היה גם כן את השמן למאור שלאור זה היה יעקב לומד תורה בלילות, וגם היה אמור בשמן הזה לנסך על המצבה, ואם כן כשיעקב שכח את זה הוא חזר לקחת את זה, גם בשביל שיוכל ללמוד תורה, ואמנם אליפז בזמנו ויתר על זה, אבל שרו של עשו שזה היצר הרע והסטרא אחרא **מעולם לא ויתר על זה**, זה הרי הדבר שחותה גחלים על ראשו, וכשראה שרו של עשו שיעקב חוזר במסירות נפש לקחת את הכד הזה, הוא יצא נגדו למאבק למנוע ממנו את האפשרות ללמוד תורה, אמנם כמו שבזמנו יעקב אמר לאלפז שעל זה **'אני יוצא למלחמה עד כדי מסירות נפש'**, זה מה שיעקב עשה פה, יצא למלחמה ללא פשרות כנגד שרו של עשו, והמלחמה הייתה עד עלות השחר והעלו אבק עד כסא הכבוד, ובוה יעקב לימד אותנו שהמלחמה הזאת עם שרו של עשו לא תסתיים עד עלות השחר היינו ימות הגאולה בב"א.

ד] "וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאמָר עוֹד שָׁמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל".

רש"י מבאר שיעקב רצה ששרו של עשו יודה לו על הברכות שברכו אביו, והמלאך בכה והתחנן לו שיניח לו כרגע, ובעתיד כשיהיה בבית קל, ששם ה' יקרא לו ישראל, אני יהיה שם, ואני יודה לך על הברכות.
אמנם יעקב לא הסכים ורצה שיודה לו כאן ועכשיו, והמלאך נאלץ לברכו, ואמר לו שלא ייקרא שמו יעקב שמשמעותו שלקחת את הברכה בדרך עקבה ורמיה, אלא יקראו לו ישראל שמשמעותו לשון שררה וגילוי.
והשאלה שנשאלת למה המלאך בכה לו על זה, ולמה יעקב התעקש על הברכה שיהא עכשיו, ומה השמות יעקב וישראל קשורים לעניין?

ושמעתי ממו"ר הגר"א פילץ שליט"א לבאר שלעם ישראל יש שני מצבים יש מצב של גילוי פנים וזה מצב שעם ישראל נמצא בתפארתו, יש בית המקדש, אורים ותומים, עם ישראל יוצא למלחמות ומנצח כל מי שעומד כנגדו, ענן ה' חופף עלינו לשמרנו ומלכנו בראשנו, וכך יהיה לעתיד לבוא, וזהו משמעותו ומהותו של השם **"ישראל"**.

אבל יש מצב שעם ישראל נמצא בקושי הגלות, יד הגויים תקיפה עלינו, כל ההנהגה היא בהסתר פנים, וזהו משמעותו של השם **"יעקב"** מצב שעל זה נאמר "אל תירא עבדי יעקב" שיעקב במצב של יראה ופחד, ובכזה מצב יעקב ושרו של עשו נאבקים מי ישלוט וינצח האם צד הקדושה או חלילה להיפך, וכתוב שהם העלו עפר עד כסא הכבוד, וכך יהיה עד עלות השחר עד שיפציע אורו של משיח, שכל הזמן יעקב ועשו נאבקים.

אומר יעקב לשרו של עשו אני רוצה שכבר עכשיו במצב של הסתר פנים כשאני במצב של "יעקב" בזמני גלות חושך וצער תודה לי על הברכות שאני שולט ולא אתה, ואז מתחנן לו המלאך תניח לי, בסוף כשתגיע לבית קל ואתה תיקרא ישראל אני יודה לך שאתה השולט, שהרי אני יודע שהסוף שייך לך, אבל לפחות בזמן של הגלות תתן לי את השליטה שאני הוא זה שישלוט, ויעקב לא מוותר על זה שגם בזמן של הגלות יעקב ייקרא ישראל, שהוא יהיה במצב של "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", ובאמת כך היה בכל שנות גלותינו שתמיד הגויים הכירו שהיהודים זהו אוטונומיה נפרדת בראשות הגאונים וראשי הגלותא והחכם באשי, והקרניים שהיו ושהיו במשך הדורות.

והוסיף מו"ר הגר"א פילץ שליט"א שלכל יהודי יש לו בחייו זמנים שהוא במצב של **"ישראל"** שהכל בגילוי, באורות, והכל הולך לו ברוממות, השטייגען, והסוגיות, וממש רגליו נושאות אותו לבית המדרש.

ויש ימים שהוא לא יודע למה הוא קם, הכל בקושי, נמצא בהסתלקות המוחין (משבר) הוא רוצה ללמוד והמילים קופצות לו מול העיניים, והעיניים נעצמות לו, מצב של **"יעקב"** מרגיש ביעקב, וזה יעקב לימד אותנו שגם במצבים כאלו לא מתייאשים ונאבקים עם השרו של עשו, עד שהופכים גם בימים כאלו למצב של ישראל, וזוכים לכל הברכות.

ה] התורה מונה את כל בני יעקב שנולדו לו והתורה כותבת "אלה בני יעקב שילדו לו בפדן ארם".

ונשאלת השאלה האם בנימין נולד בפדן ארם, הרי הוא נולד בארץ כנען?

וראיתי לבאר שכיוון שהוא נולד עקב תפילותיה הרבות של אמו רחל שהתפללה עליו בפדן ארם, זה נחשב שהוא נולד בפדן ארם, וזהו לימוד עצום שהכל נקבע על פי התפילה עד כדי כך שהוא נחשב שהוא נולד בפדן ארם.

ו] "וַיִּקַּח עֶשָׂו אֶת נָשָׁיו וְאֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנֹתָיו וְאֶת כָּל נַפְשֹׁת בֵּיתוֹ וְאֶת מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל בְּהֵמָתוֹ וְאֶת כָּל קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב אֹתוֹ: כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רַב מְשֻׁבֵּת יַחְדָּו וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מִצְרַיִם לְשֵׂאת אֹתָם מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם".

יתכן שאפשר לומר שמרומז פה מה שעשו אמר ליעקב כשהציע לו לקבל ממנו את מנחתו אמר לו עשו **"וַיֹּאמֶר עֶשָׂו יֵשׁ לִי רֵב"** מבאר רש"י (לג-יא) "ועשו דבר בלשון גאווה, **יש לי רב**, יותר ויותר מכדי צרכי".

והיינו שידוע מה שהגמ' בסנהדרין כ. אומרת על הפסוק "אשה יראת ה' היא תתהלל" זהו דורו של ר' יהודה בר עילאי שהיו ששה מתכסין בטלית אחת ולומדים תורה מתוך הדחק.

וידוע קושייתו של מרן הגאון הגדול ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל איך יתכן שלששה אנשים יהיה מקום מתחת לטלית אחת? **והוא מתרץ** שכשיש לכל אחד מקום בלב לשני, היינו כשכל אחד מפרגן לשני מקום עוד לפני שהוא דואג לעצמו, יש מקום לכל אחד גם לששה אנשים מתחת לטלית אחת!!!

וא"כ אפשר לומר שאם עשו היה נוהג כמו יעקב שאמר **"יש לי כל"** אומר רש"י כל ספוקי, דהיינו הסתפקות במה שיש בלא דרך גאווה היה גם היה מקום לשניהם, אבל ברגע שיש פה אחד שאומר **יש לי רב** דרך גאווה, אז נהיה מצב של **"רכושם רב"** ובאמת אין מקום לשניהם, כך שאחד צריך ללכת.

ז] "וְאֵת בְּשֵׂמֶת בֵּית יִשְׁמָעֵאל"

אומר רש"י בשמת בת ישמעאל. ולהלן בפרשת תולדות קורא לה מחלת? **מצינו באגדת מדרש ספר שמואל** (מדרש שמואל פי"ז), ג' מוחלים להן עונותיהן, גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה, ולמד הטעם מכאן, לכך נקראת מחלת, שנמחלו עונותיו, עכ"ל. **ולכאן צריך עיון** למה רש"י לא הביא את אגדת מדרש ספר שמואל שנקראת מחלת ע"ש המחילת העוונות שיש לנושא אשה, בסוף פרשת תולדות ששם מובא עצם מעשה הנישואין של עשו למחלת, והוא בחר להביא את המדרש הזה בפרשת וישלח כשהתורה רק מסכמת את תולדות עשו, ועוד שכאן היא נקראת רק בשמת ולא מחלת?

ונראה לבאר שרש"י בדווקא לא רצה להביא את זה בפרשת תולדות מפני ששם זה לא ראה שהשם מחלת זה מפני מחילת עוונות כי ייתכן שסתם כך זה היה שמה, ומה הקשר למחילת עוונות, כמו שלא כל מי שקוראים לו שמחה זה אומר שהוא שמח, שזהו רק שמו וזה לא מגלה על מהותו, אמנם בפרשת וישלח שהיא נקראת בשמת, מקשה רש"י הרי בפרשת תולדות למדנו ששם היא נקראת מחלת, וא"כ בעל כרחך שמחלת זהו לא שמה המקורי, ועל כרחך היא נקראת כך רק בגלל המחילת עוונות.